

Förhållningssätt och strategier

Elever med Aspergers syndrom
i grundskolan –
hur får jag dem att nå målen

Elisabet von Zeipel
konsulent / specialpedagog
Aspergercenter

Förhållningssätt och strategier

Kunskap om Asperger

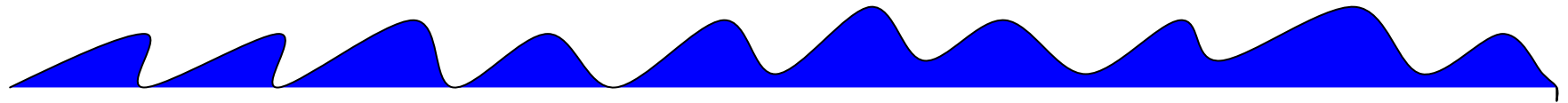
Förståelse för beteendet

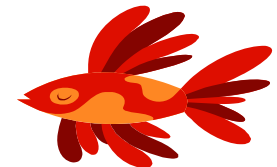
Idéer om lösningar

Symptom och orsaker

SYMPTOM

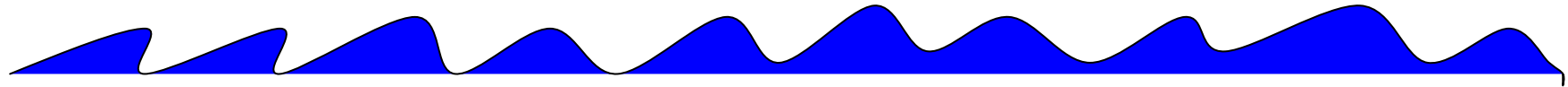
ORSAKER till symptomen

Symptom

Socialt samspel

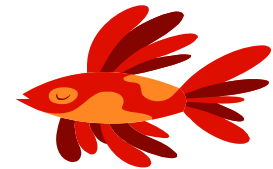
Beteenden och intressen

Orsaker

Nedsatt förmåga att:

- Förstå andras tankar och känslor
- Uppfatta helhet och sammanhang
- Planera för ett mål i flera steg

För att må psykiskt bra behöver man

leva i ett begripligt sammanhang

med lagom anpassade krav

och

med möjligheter att påverka sin situation

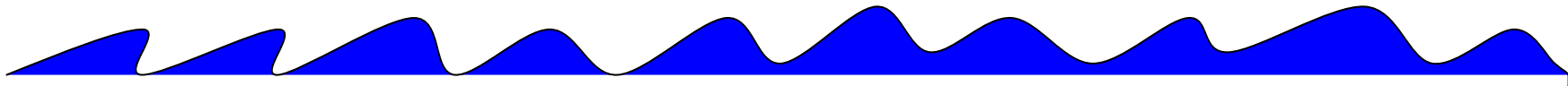
Aaron Antonovsky
Hälsans mysterium, 1991

Olika perspektiv på beteenden

(Bara se beteendet)

UTBROTT

Kalles klass har idrott ute. Det är brännboll. Kalle slår och missar bollen tre gånger och får inte slå igen. En klasskompis säger till Kalle att han ska springa när näste man slår. Kalle blir arg och sticker därifrån.

(Se situationen utifrån barnets perspektiv – Förståelse utifrån kunskap om AS)

- Förstår inte vad brännboll går ut på
- Förstår inte vad som förväntas av honom
- Kan inte avläsa vad klasskompisar och lärare tänker när han slår och missar
- Bli osäker på vad som menas med att springa när någon slår
- Är stressad av hela situationen

STRESS – en konsekvens av att ha Aspergers syndrom

Att leva med Aspergers syndrom kan vara
att ofta leva med en förhöjd stressnivå

Förhållningssätt – att förhålla sig till stressen

- Viktigast för ett barn med Aspergers syndrom är att lära sig **gränsen för sin ork**
- Viktigast för oss som har kontakt med barnet är att lära oss hur vi hjälper barnet att **sänka stressnivån**

När jag inte orkar

TRÖTT

IRRITERAD

STRESSAD

OROLIG

ARG

När jag orkar

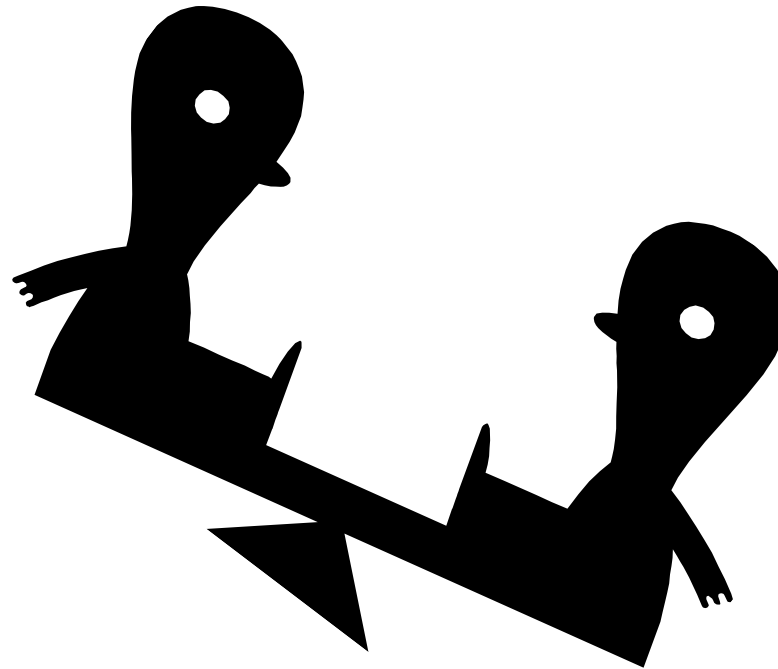
GLAD

SLAPPNAR AV

LYSSNAR BÄTTRE

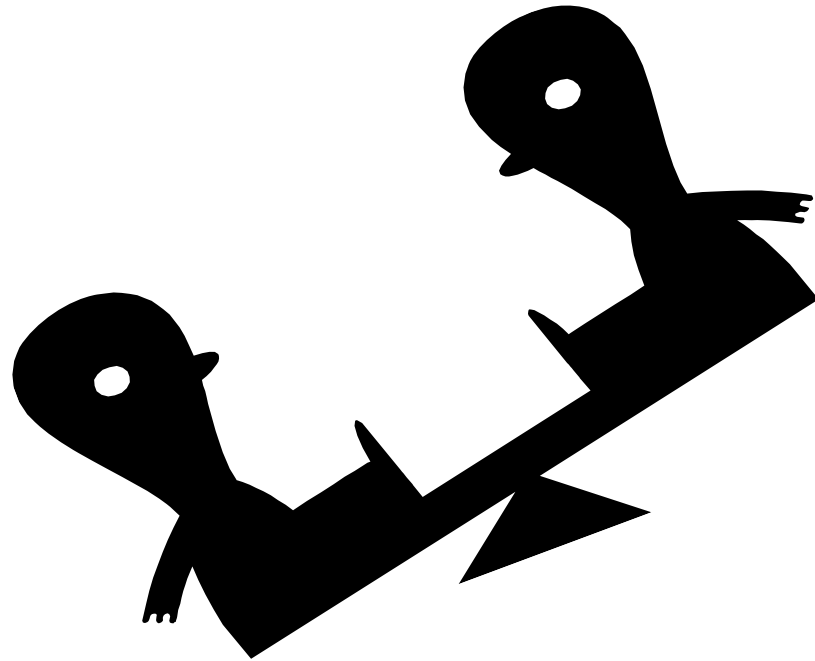
Jonathan 10 år

När stressen är i topp ...

... är den egna förmågan i botten

... är den egna förmågan i topp

Och när stressen är i botten ...

FÖREBYGGA

- utbrott
- missförstånd
- envishet
- frågvishet
- tjat
- svårigheter vid förändringar
- "skolk"

Förebygga - hur?

- spara energi
- undvik "trigga"
- miljöanpassa
- kravanpassa

Miljöanpassa

Ge möjlighet till en lugn vrå

**Exempel på situationer där
speciallösningar ofta kan
behövas**

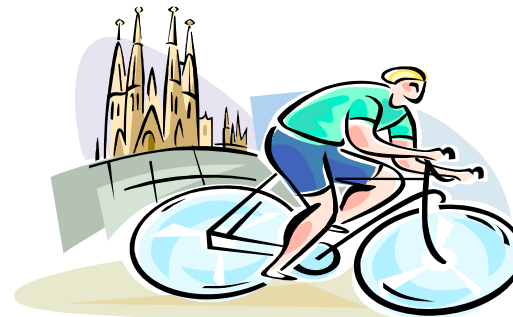
- Raster
- Idrott
- Matsalen
- Idrotts- och friluftsdagar
- Musik
- Slöjd

Kravanpassa

KRAV ↔ **STRESS**

Funktionsnivån kan vara ojämn.

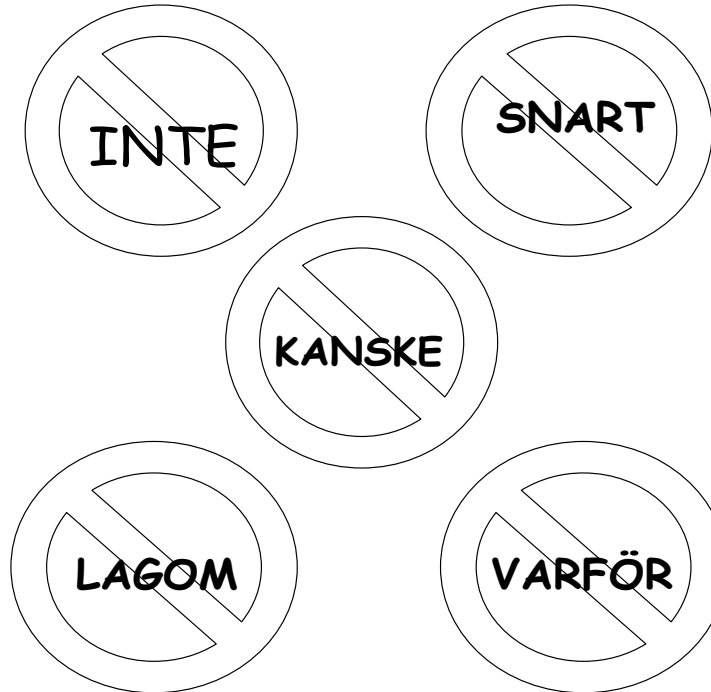
Man lär sig kanske läsa vid 4 men lär sig cykla vid 30

Förhållningssätt

- Släng prestigen
- Våga backa (t ex Det var mitt fel / Jag stressade dig / Jag hjälper dig / Jag gör det åt dig / Du slipper)
- Börja prata om orken och stressen
- Våga uppmuntra barnet som säger ”jag orkar inte” (t ex Så bra att du vet när du inte orkar mer så du kan ta en paus. På det sättet undviker du stress)

"FÖRBUDSORD"

om en stund
lite grann
vi får se
skynda dig
det är bråttom
vet inte
vänta m fl

DE FEM FRÅGORNA

- VAD SKA JAG GÖRA ?
- VAR SKALL JAG VARA ?
- MED VEM SKA JAG VARA ?
- HUR LÄNGE SKA DET HÅLLA PÅ ?
- VAD SKA HÄNDA SEDAN ?

Om man ser till att barnet alltid har svar på dessa frågor fungerar allt mycket bättre.

Program för utflykt (resa)

- **VART:**
- **NÄR:**
- **HUR åker jag:**
- **MED VEM åker jag:**
- **VAD SKA JAG GÖRA DÄR:** (t ex besöka djurparken, åka skidor, bada, rida)
- **NÄR åker jag hem:**
(skriv ett nytt program för hemresan)

RU =

Reservutgång

(som barnet ska veta om i förväg!)

Då ger du barnet en möjlighet att själv påverka sin situation

Ordval som kan göra skillnad

Istället för:

- Funktionsnedsättning
- Den som har AS tänker annorlunda
- Kan inte få sin vilja igenom
- Han måste lära sig hantera sin ilska
- Någon som tar hand om honom när han får utbrott
- Han skolvägrar
- Han måste lära sig leva i vårt samhälle

Pröva att säga:

- Funktionsvariant, funktionstillägg
- Vi tänker olika
- Behöver vara inifrånstyrd
- Vi behöver förstå hur vi kan förebygga hans utbrott
- Någon som kan förebygga hans utbrott
- Han förmår inte vara i skolan
- Vi bereder plats för honom i samhället